

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska året för interkulturell dialog (2008)"

KOM(2005) 467 slutlig – 2005/0203 (COD)

(2006/C 185/09)

Den 16 november 2005 beslutade rådet att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 20 mars 2006. Föredragande var Ágnes Cser.

Vid sin 426:e plenarsession den 20–21 april 2006 (sammanträdet den 20 april 2006) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 79 röster för, 39 emot och 10 nedlagda röster:

1. Sammanfattning av förslaget till beslut

Europeiska kommissionen har lagt fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om europeiska året för interkulturell dialog (2008) (KOM(2005) 467 slutlig).

Förslaget passar in i den strategi som Europaparlamentet, rådet och Europeiska kommissionen står bakom. I linje med huvudmålen i den gemensamma strategin lyfter man med detta europeiska år upp kännedom om och respekt för de mänskliga rättigheterna på gemenskapsnivå, stöder det nationella, regionala och lokala samarbetet och bidrar till att förverkliga EU-medborgarskapet.

Den interkulturella dialogen bör ses som ett verktyg för att underlätta genomförandet av flera av unionens betydelsefulla strategiska mål. Vid sidan av det nationella, regionala och lokala samarbetet stöder man en dialog som kommer att föras inom hela EU, och även inom ramen för unionens grannskapspolitik, mellan olika samhällsgrupper, ekonomiska intressegrupper och yrkesgrupper samt enskilda människor emellan.

1.1 Förslagets allmänna mål

Förslaget innehåller följande allmänna mål:

- "Att främja den interkulturella dialogen som ett instrument som kan hjälpa EU:s medborgare och alla andra som är tillfälligt eller fast bosatta i EU att inhämta de kunskaper, de kvalifikationer och det kunnande som krävs för att klara sig i en öppnare men också mer komplex miljö, med de eventuella svårigheter det kan innebära, för att kunna dra nytta av möjligheterna i ett mångsidigt och dynamiskt samhälle, såväl inom Europa som i resten av världen.
- Att ge EU:s medborgare, och alla andra som är bosatta i EU, insikt i hur viktigt det är att vara engagerade medborgare och visa öppenhet inför resten av världen och respekt

för kulturella skillnader, med utgångspunkt i EU:s gemensamma värderingar, dvs. respekt för människans värdighet, frihet, jämlikhet, icke-diskriminering, solidaritet, demokrati, rättsstatsprincipen samt respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter."

1.2 Förslagets särskilda mål

Följande särskilda mål för det europeiska året för interkulturell dialog anges i kommissionens förslag:

- "Att göra samtliga EU-program och EU-åtgärder som bidrar till den interkulturella dialogen synligare och mer samstämda.
- Att lyfta fram olika kulturers bidrag till vårt kulturarv och till vårt levnadssätt; att ge EU-medborgare och alla andra som bor i EU, särskilt ungdomar, insikt i hur man genom interkulturell dialog kan visa engagemang och öppenhet inför resten av världen och respekt inför den kulturella mångfalden med utgångspunkt i EU:s gemensamma värderingar.
- Att bidra till innovation och en övergripande strategi som syftar till att lyfta fram den interkulturella dialogen på alla områden, och särskilt bland ungdomar."

2. Allmänna kommentarer

2.1 EESK välkomnar att beslutsförslaget tar upp tanken att "engagerade (EU-)medborgare" inte enbart skall avse unionsmedborgare enligt definitionen i artikel 17 i EG-fördraget, utan alla som är fast eller tillfälligt bosatta i Europeiska unionen.

2.2 Vi ser också positivt på att kommissionen har för avsikt att stärka samarbetet med länder utanför EU inom ramen för den interkulturella dialogen.

2.3 Det är bra att den interkulturella dialogen fungerar som ett samarbetsverktyg, som främjar stabilitet och demokrati via partnerskapsrelationer inte bara inom unionen, utan också över EU:s gränser.

2.4 Dessutom välkomnar kommittén att beslutsförslaget främjar eller förbättrar synkroniseringen och samordningen av åtgärder och program för genomförande av EU-institutionernas gemensamma strategi. Men på grund av kulturella skillnader antar de olika institutionernas insatser på EU-nivå och på nationell, regional och lokal nivå inga enhetliga former, utan uppvisar variationer i fråga om effektivitet och resultat. Det gäller också institutionernas inbördes samarbete. Om de europeiska kulturerna verkligen för en fortlöpande dialog med varandra, där deras respektive identitet kommer till uttryck, skulle också de olika institutionerna på gemenskapsnivå och på nationell, regional och lokal nivå förbättras med avseende på funktionssätt, effektivitet och resultat.

2.5 EESK välkomnar avsikten att det europeiska kulturarvet skall bli inte bara välbekant utan också tillgängligt och användbart för alla, tack vare framsteg med avseende på utbildning, innovationer och lika möjligheter för alla samt med hjälp av gemenskapsstöd till den interkulturella dialogen och samordning av denna på nationell nivå.

2.6 Det är också positivt att samarbetet mellan medlemsstaterna i samband med europeiska året för interkulturell dialog bidrar till att uppfylla gemenskapsmålen. Därför stöder EESK planerna på att utse 2008 till europeiska året för interkulturell dialog.

2.7 Kommittén föreslår att året för interkulturell dialog skall utnyttjas till att inte hänföra skillnader, bristande jämlikhet, motsättningar och konflikter i ekonomiskt, socialt, miljömässigt och politiskt hänseende enbart till etniska och kulturella orsaker. Man kan undvika konflikter genom att bekanta sig med och acceptera mångfalden i vår kultur och använda den kulturella dialogen som verktyg, samt genom att kartlägga konfliktorsakerna.

2.8 I detta syfte och i linje med våra tidigare yttranden och tilläggsyttranden om kulturens sociala dimension "insisterar [EESK] på att Europeiska unionen skall utgöra ett område för självbetraktelse och ifrågasättande av den kulturpolitik som förs i unionens samtliga medlemsländer. Ett område lämpat för en ny kulturell betraktelse av kulturen. Förberedelserna inför året för den interkulturella dialogen (år 2008) borde utgöra ett passande tillfälle för kommissionen att lägga fram en detaljerad rapport om dialogens verkliga omfattning, om nya alternativt gamla hinder förknippade med den, samt om de nya hypoteser som skulle kunna formuleras och leda till en verklig fördjupning av denna dialog. EESK är redo att bidra till utarbetandet av denna rapport, i synnerhet ur perspektivet av kulturens sociala dimension." ⁽¹⁾

⁽¹⁾ EESK:s yttrande av den 15.3.2006 om "Kulturens sociala dimension" (föredragande: Daniel Le Scornet) (SOC/191).

3. Särskilda kommentarer

3.1 I egenskap av rådgivande organ till Europaparlamentet, rådet och kommissionen har EESK kunnat knyta speciella band mellan de olika europeiska kulturerna. Kommitténs ledamöter är EU-medborgare, som i arbetet med kommitténs yttranden respekterar och på ett balanserat sätt tar hänsyn till de olika sociala intressegruppernas intressen och respekterar varandras kulturer. På så vis bidrar de också till samförståndsbaseade beslut i EU-medborgarnas intresse. ⁽²⁾

3.2 Med sitt aktiva bidrag till verksamheten inte bara på EU-nivå, utan också på nationell, regional och lokal nivå, representerar EESK-ledamöterna den interkulturella dialogen, samtidigt som de främjar och förverkligar denna inom det civila samhället.

3.3 EESK vill fästa Europaparlamentets, rådets och kommissionens uppmärksamhet på att respekt för kulturer utanför EU och för mångfalden i dessa inte uttryckligen tas upp bland gemenskapens mål. I anslutning till utarbetandet av målen hänvisar kommissionen till artikel 151 i EG-fördraget (medlemsstaternas skyldighet att visa varandra respekt). Även om man måste utesluta alla former av rättsliga ingrepp från Europeiska gemenskapens sida, bör Europeiska kommissionen och andra institutioner uppmana medlemsstaterna att främja respekten för kulturella skillnader och uppmuntra en fredlig dialog mellan de olika kulturerna.

3.4 Spänningar som härrör från konflikter mellan olika kulturer och religioner blir tyvärr alltmer betecknande för vår tid. Detta väcker frågan huruvida Europeiska unionen bör skriva in ömsesidig respekt mellan olika kulturer i fördraget. Konflikter och spänningar fäster också uppmärksamhet på det berättigade i att EU ständigt framhåller vikten av ömsesidig respekt de olika kulturerna emellan. "I en tid som präglas av 'det europeiska medvetandets kris', kan främjandet av europeiska kulturvärden vara ett tecken på optimism och tillförsikt inför EU:s framtid. Därför måste det vara EU:s uppgift att i syfte att främja kulturturen också utveckla den kulturella och religiösa dialogen med andra folk." ⁽³⁾

3.5 Grunden för den interkulturella dialogen bör framför allt vara att främja respekten för EU-medborgarnas olika kulturer, seder och traditioner.

⁽²⁾ Arbetsprogram för Anne-Marie Sigmund, ordförande för Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, för mandatperioden 2004–2006 och Årlig översyn av arbetsprogrammet för Anne-Marie Sigmund, ordförande för Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, för mandatperioden 2004–2006.

⁽³⁾ EESK:s yttrande av den 15 mars 2006 om "Turism och kultur: två krafter för tillväxt" (föredragande: Patrizio Pesci).

3.6 EU-medborgarnas ökande rörlighet och det ständigt ökande antalet migrerande arbetstagare, ofta åtföljda av familjer eller släktingar, utgör skäl för att vidta riktade åtgärder för att främja respekten för kulturer och traditioner som skiljer sig från de som av hävd funnits i Europa. Detta åtagande bör fullgöras av EU-institutionerna och medlemsstaterna inom ramen för deras samordningsarbete.

3.7 Kommittén föreslår att man på grundval av de Unesco-dokument som vi tidigare hänvisat till skall stärka Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet genom att göra det till ett samordningsorgan på EU-nivå, som skulle underlätta tiotals miljoner invandrades kulturella integration i syfte att förbättra de olika kulturernas kännedom om och respekt för varandra.

3.8 Vi beklagar att det bland verktygen för att uppfylla målen i beslutsförslaget inte förekommer inrättande av ett ljud- eller bildmedium på EU-nivå som kan sända på invånarnas olika språk. Under tiden har kommissionen dock utarbetat sin vitbok om EU:s kommunikationspolitik, handlingsplanen för kommunikation och Plan D som i demokrati, dialog och debatt osv. Alla dessa dokument sätter dialogen med EU:s invånare i centrum. Privatägda elektroniska och tryckta medier räcker inte till för att genomföra gemenskapens mål fullt ut.

3.9 I ett flertal yttranden har EESK uttryckt sin oro över projektens finansiering, samt över möjligheterna att uppfylla målen för det ytterst ändamålsenliga koncept som de europeiska åren utgör, och på ett balanserat sätt göra åtgärderna fleråriga. ⁽⁴⁾

Initiativet "europeiska år" kräver i sig en utvärdering av hur kraven på allmänhetens uppmärksamhet och mer långsiktighet skall kunna balanseras och tillgodoses. Man kan inte gå ut med programmet för ett år i taget utan att följa upp detta och utan att säkerställa gemenskapsresurser även för de kommande åren. Samtidigt måste man också åtgärda den bristande jämlikhet som kan noteras i genomförandet. Därför inställer sig frågan om hur beslutsförslagets ettåriga målsättning skall kunna garantera ömsesidig kännedom om och acceptans för alla invånarens kultur och institutioner.

3.10 Det är ingen tvekan om att målen för de europeiska åren för lika möjligheter för alla och interkulturell dialog samt för Europeiska kommissionens kommunikationsstrategi – med avseende på ett aktivt agerande från medborgarnas sida och demokratiskt deltagande – inte kan förverkligas i en rad olika ettåriga program. Därför krävs det samstämmiga program samt

⁽⁴⁾ EESK:s yttrande av den 14 februari 2006 om utvärdering av Europeiska handikappåret. – Föredragande: Gunta Anca (EUT C 88, 11.4.2006).

att man utnyttjar resurserna i syfte att göra det möjligt att uppfylla mer långsiktiga mål på ett kontinuerligt sätt.

3.11 Kommittén ställer sig tveksam till huruvida de oerhört viktiga målen skall kunna uppnås inom den föreslagna budgetramen. Den största delen av medlen i förslaget till budget går till att stödja gemenskapens verksamhet, och man kan fråga sig om de åtta programmen har rätt proportioner för att uppnå de fastställda målen. På detta sätt blir stödet för medborgarnas lokala initiativ osäkert.

3.12 Kommittén rekommenderar att kommissionen inte bara tar fram kvantitativa utan också kvalitativa indikatorer för att utvärdera hur målen med det Europeiska året har uppnåtts, och att den därvidlag tar hänsyn till den breda variationen inom den interkulturella dialogen. EESK åtar sig att bidra till detta arbete som representant för det civila samhället.

3.13 EESK rekommenderar att man på grundval av olika evenemang och insatser under Europeiska året för interkulturell dialog 2008 sammanställer en europeisk kulturencyklopedi, och på grundval av denna färdigställer en handbok för europeiska kulturer som kan ligga till grund för utvecklingen när det gäller det europeiska medborgarskapet. Samlingen av bästa praxis och handboken skulle vara oumbärliga när det gäller att främja integreringen av invandrade arbetstagare och deras familjemedlemmar.

4. Främjande av olika seder, traditioner och kulturer

4.1 EESK stöder de mål som formulerats i Unescos allmänna deklaration "Den kulturella rikedom i vår värld ligger i dialogens mångfald" ⁽⁵⁾ och i Konventionen om skydd för mångfalden i kulturella innehåll och konstnärliga uttryck ⁽⁶⁾ samt särskilt följande: "att främja kulturmöten för att utveckla samverkan mellan kulturer i syfte att bygga broar mellan folken."

4.2 Bland målen för Europeiska året för interkulturell dialog framträder konstnärliga uttryck för mänskliga känslor i olika former som några av de allra viktigaste formerna för det europeiska kulturarvet. Kunskap om och erkännande av olika kulturer kan inte skapas utan kunskap om, erkännande av och mottaglighet för den andres känslor och värderingar. Om den prioriterade målgruppen är ungdomar, kan särskilt inte en sund känslomässig utveckling lämnas obeaktad, och därför måste vi stödja initiativ till förmån för en utveckling av en mångkulturell medvetenhet.

⁽⁵⁾ Unescos allmänna deklaration om kulturell mångfald, antagen vid UNESCO:s 31:a generalkonferens (Paris den 2 november 2001).

⁽⁶⁾ Antagen av Unescos generalkonferens i oktober 2005.

4.3 Kommittén stöder förslaget enligt vilket man bör inrätta en dag för interkulturell dialog, vilken tidsmässigt kunde sammanfalla med den av Unesco tidigare utropade internationella dagen för kulturell utveckling, dvs. den 21 maj. Vid detta tillfälle skulle gemenskapens institutioner kunna dela ut ett symboliskt pris till sådana utbildningsinstitutioner och icke-statliga organisationer som har gått i spetsen när det gäller att få igång och genomföra en interkulturell dialog. Denna dag skulle även ge tillfälle till att anordna officiella evenemang.

4.4 Det är ytterst viktigt att icke-statliga organisationer, utbildningsinstitutioner och de europeiska medborgarna blir delaktiga i främjandet av den interkulturella dialogen. Därför skulle EESK i hög grad värdesätta inrättandet av ett sådant pris – låt vara ett symboliskt sådant – (vinnarna bland de europeiska medborgarna, icke-statliga organisationerna och utbildningsinstitutionerna skulle även få möjlighet att använda logon för den interkulturella dialogens dag) som skulle belöna de europeiska medborgare, icke-statliga organisationer och utbildningsinstitutioner som har utmärkt sig när det gäller att främja den interkulturella dialogen, särskilt genom sådana initiativ där målet har varit att lära ungdomar hur viktigt det är att samhällsmedborgarna ömsesidigt respekterar värdet av varandras traditioner och kulturer, inte bara på lokal, regional eller nationell nivå utan även på gemenskapsnivå.

4.5 Kommittén är överens med kommissionen och Europaparlamentet om att de unga bör utgöra huvudmålgruppen för initiativ som syftar till att främja den interkulturella dialogen. Trots detta vill kommittén fästa EU-institutionernas uppmärksamhet vid att äldre åldersgrupper inte heller får glömmas bort.

5. Samordning med övriga program

5.1 För att främja ett effektivare genomförande av de mål som fastställs i förslaget till beslut betonar EESK vikten av att harmonisera och likrikta de mål och instrument som fastställts

för Europeiska året för lika möjligheter (2007) och Plan D som i demokrati, dialog och debatt.

5.2 Med tanke på brokigheten hos de initiativ som de olika medlemsstaterna har tagit i syfte att främja dialogen mellan alla kulturer anser kommittén att EU-institutionerna bör inrätta ett organ för samordning av dessa initiativ med uppgift att harmonisera, främja och sprida dessa.

5.3 Bland lyckade interkulturella initiativ kan man nämna Leonardo da Vinci-programmet som främjar den europeiska utbildningsdimensionen på ett sådant sätt att man kan stödja utvecklingen av innovativa initiativ på området för yrkesutbildning, liksom projekt inom ramen för internationella partnerskap (⁷), Anna Lindh-stiftelsen (⁸) samt Euromedcafé, som främjar dialogen mellan de europeiska länderna och partnerländerna i Medelhavsområdet (⁹).

5.4 Syftet med förslaget till beslut är att främja harmonisering och samordna den kulturella mångfalden samtidigt som man beaktar den ekonomiska globaliseringen. Förslaget innebär därför ett tydligt mervärde och en ny impuls för att uppnå den förnyade Lissabonstrategins mål.

5.5 EESK skulle vilja delta i följande samarbete med de icke-statliga organisationerna:

- Att göra den interkulturella dialogen till en fortlöpande process.
- Samarbete kring högtidlighållandet av 25-årsdagen (i november 2006) av FN-deklarationen (som förkastar intolerans och diskriminering på grund av tro och religiös övertygelse).
- Utvärderingen av år 2008.

På grundval av ovanstående ämnar kommittén lägga fram ett kompletterande förslag i lämplig form.

Bryssel den 20 april 2006.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Anne-Marie SIGMUND

(⁷) Bland pågående initiativ med deltagande från länder utanför Europa kan man nämna stipendier från Thswane University of Technology (Sydafrika) och West Virginia (USA) samt GE4 Student Exchange in Engineering (USA, Latinamerika och Asien) osv.

(⁸) Anna Lindh-stiftelsen inrättades i syfte att främja ömsesidig förståelse och respekt mellan de europeiska folken och folken i Medelhavsländerna och anknäuter till handlingsplanen för Barcelonaprocessen.

(⁹) EuromedCafé är en webbplats som har upprättats av "Mediterranean Laboratory Foundation" för att bidra med en ny impuls till en förnyad dialog och utbyte mellan de europeiska folken och folken i Medelhavsområdet.